

VOLEBNÍ ZÁKONÍK

Varianty změny volebních zákonů:

- a.) ponechání stávající právní úpravy
- b.) jednotlivé novelizace stávajících volebních zákonů
- c.) právní úprava všech druhů voleb bude soustředěna do jednoho právního předpisu kodexového charakteru -

varianta preferovaná navrhovatelem (Ministerstvo vnitra)

Změna volebních obvodů:

Varianta I

V případě, že počet obyvatel v některém volebním obvodu ve volbách do Senátu poklesne nebo se zvýší o 20 procent (změna z dnešních 15%) oproti průměrnému počtu obyvatel připadajícímu na jeden mandát v České republice, změní se území volebních obvodů.

Varianta II

Stanovit ústavním zákonem volební obvody vymezené výčtem obcí ve zvláštním zákoně jako stálé.

- pro volby do zastupitelstev obcí a volbu starosty území obce, městyse, města, statutárního města a městské části nebo městského obvodu (dále jen „obec“); zastupitelstvo obce může 85 dnů přede dnem konání voleb do zastupitelstev obcí vytvořit více volebních obvodů

a.) V obcích s počtem obyvatel nad 50 000 bude nutné, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 9 členů zastupitelstva obce.

b.) V územně členěných statutárních městech může být městská část nebo městský obvod součástí pouze jednoho volebního obvodu.

Změny v možnosti rozdělení měst na volební obvody ve volbách do zastupitelstev obcí:

Na rozdíl od stávající právní úpravy se navrhuje možnost vytvořit volební obvody pouze v obcích s počtem obyvatel nad 50.000.

Změny ve vymezení volebních okrsků:

Navrhuje se doplnit další důvod, který umožňuje změnit vymezení volebního okrsku, a to když hranice volebního okrsku nezachovává přirozený územní celek nebo dostupnost pro voliče.

Vymezení volební strany:

Pro účely tohoto zákoníku se volební stranou, která podává kandidátní listinu, rozumí

- pro volby prezidenta republiky skupina nejméně dvaceti poslanců nebo nejméně deseti senátorů nebo státní občan České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh podpisová listina podepsaná [stanoveným počtem] státních občanů České republiky, kteří dosáhli věku 18 let (dále jen „navrhující občan“), [podle připravovaného návrhu ústavního zákona],

Změna v delegaci členů volební komise:

Vzhledem k zvláštnostem právní úpravy při volbě prezidenta republiky, která počítá s tím, že kandidáta na prezidenta bude moci navrhnout skupina poslanců nebo skupina senátorů nebo navrhující občan, bude mít právo delegace (členů volební komise) vedle poslanců a senátorů prostřednictvím svého zmocněnce navíc i navrhující občan.

Změna ve způsobu jmenování zmocněnce volební strany:

Nově se navrhuje, aby volební strana namísto uvedení náhradníka zmocněnce na kandidátní listině, určila nového zmocněnce, pokud původně jmenovaného zmocněnce odvolala nebo ten se svého zmocnění vzdal.

Změna v případě škrtnutí kandidáta na kandidátní listině:

Nově se navrhuje, aby registrační úřad v případě, že rozhodl o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině, posunul číselné označení dalších kandidátů tak, aby na hlasovacím lístku tvořilo nepřerušenu číselnou řadu.

Pravidla volební kampaně:

Navrhuje se ve volebním zákoníku upravit jednotně pravidla volební kampaně pro všechny druhy voleb.

Voličský průkaz:

Nově se zavádí institut voličského průkazu pro volby do zastupitelstev krajů.

Nová možnost hlasování poštou a uložení u obecního úřadu:

Hlasovat prostřednictvím držitele poštovní licence (dále jen „hlasování poštou“) může volič, který nebude hlasovat ve volebním okrsku, kde je zapsán ve stálém seznamu voličů. Vybraný nebo upravený hlasovací lístek volič zašle v příslušné obálce zpět obecnímu úřadu tak, aby ji obecní úřad obdržel do doby ukončení hlasování ve volbách, jinak se nezapočítává do výsledku hlasování. Hlasovat uložení u obecního úřadu může volič, který nebude hlasovat ve volební místnosti volebního okrsku, kde je zapsán ve stálém seznamu voličů. Vybrané nebo upravené hlasovací lístky může volič osobně uložit na obecním úřadě do zahájení voleb.

Volební zákoník umožňuje hlasovat poštou pro všechny druhy voleb. Návrh nově zapracovává možnost hlasovat poštou u vícekolových voleb i v případě konání jejich druhého kola.

Postavení volebních pozorovatelů:

Nově se oproti stávající právní úpravě začleňuje právní úprava postavení volebních pozorovatelů na základě doporučení OBSE k volbám v České republice.

Vyhlásování výsledků voleb do Evropského parlamentu:

Ke změně dochází u voleb do Evropského parlamentu. Původně nastavená pravidla v Evropské unii, kdy bylo možné zjišťovat výsledky hlasování až po uzavření všech volebních místností na území Evropské unie, bylo upraveno tak, že do uvedené doby nelze pouze výsledky hlasování zveřejnit. Odpadá tak povinnost členů volební komise scházet se ke sčítání v neděli ve 22 hodin a možnost sečíst hlasy ihned po uzavření volebních místností.

Změna počtu preferenčních hlasů ve volbách do EP:

Na hlasovacím lístku může volič zakroužkováním pořadového čísla nejvýše u 4 kandidátů (dosud 2) uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost.

Opakování voleb (u všech typů voleb):

K diskusi je nastolena otázka, zda nařízení opakovaného hlasování pouze v jednom volebním okrsku nepředstavuje neústavní zásah do volebních práv. Voliči na části volebního obvodu rozhodují za jiných podmínek a mohou se tedy rozhodnout jinak než v řádných volbách. Opakované hlasování by mělo být nařízeno pouze v případě, kdy není možné dosáhnout nápravy vady, která nepochybně měla vliv na celkový výsledek

voleb a týkala se až fáze hlasování, jinak (např. přímou nápravou výsledků voleb, spočívala-li chyba ve zjišťování výsledků). Rozdíl tak bude nepochybně mezi obcí s jedním okrskem a obcí, kde je okrsků i několik set. Do určité míry platí shora uvedené i vůči návrhu na opakování voleb.

Navrhuje se proto možnost soudu v případě jiného výsledku voleb, kterému nemusí předcházet opakované hlasování nebo opakované volby, uložit povinnost volebním orgánům opravit zápis o výsledku voleb a opravený výsledek řádným způsobem vyhlásit.

Změna rozhodné doby pro vznik mandátu poslance EP:

Rozhodným okamžikem pro vznik mandátu poslance Evropského parlamentu není nově jeho zvolení, které nastává okamžikem ukončení hlasování, ale v souladu s evropským volebním předpisem zahájení první schůze Evropského parlamentu v novém volebním období.

Zavedení přímé volby prezidenta:

Počet podpisů na kandidatuře prezidenta:

Podává-li kandidátní listinu ve volbách prezidenta republiky navrhuující občan, musí k ní připojit petici podepsanou alespoň voliči. Návrh ústavního zákona, kterým se mění Ústava, počítá s 50 000 voliči. Ministerstvo vnitra doporučuje tento počet občanů podepsaných na petici snížit na 20 000 oprávněných voličů, neboť by nebylo v možnostech registračního úřadu zkontrolovat takové množství podpisů tak, aby byla dodržena lhůta pro kontrolu kandidátních listin.

Volební systém:

Podoba hlasování ve volbě prezidenta republiky vyplývá z většinového volebního systému. Zvolen je ten kandidát, který získal nadpoloviční většinu z celkového počtu platných hlasů.

V případě, že žádný z kandidátů nezíská počet hlasů potřebný ke zvolení, zajistí Ministerstvo vnitra, aby se druhé kolo volby prezidenta konalo do 14 dnů po ukončení hlasování v prvním kole volby prezidenta.

Varianta I

Do druhého kola volby prezidenta postupují kandidáti, kteří v prvním kole volby prezidenta získali alespoň 12,5 % platných hlasů. Pokud do druhého kola volby prezidenta nepostoupí alespoň dva kandidáti se stanovenou procentní hranicí, postupují kandidáti, kteří se v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech.

Varianta II

Do druhého kola volby prezidenta postupují kandidáti,

kterí se v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech. V případě shodného počtu platných hlasů u více kandidátů na prvním místě postupují do druhého kola volby prezidenta pouze tito kandidáti. Pokud se na prvním místě umístil pouze jeden kandidát a shoda počtu platných hlasů nastala u více kandidátů na druhém místě, postupují do druhého kola volby prezidenta všichni tito kandidáti a kandidát, který se umístil na prvním místě.

Jestliže se před druhým kolem volby prezidenta kandidát své kandidatury vzdá, pozbude práva být volen nebo zemře a druhého kola volby prezidenta by se tak zúčastnil pouze jeden kandidát, postupuje kandidát, který se v prvním kole volby prezidenta umístil jako další v pořadí; je-li na tomto pořadí více kandidátů než jeden, postupují do druhého kola volby prezidenta všichni tito kandidáti.

Zvolen je ten kandidát, který získá ve druhém kole volby prezidenta nejvyšší počet platných hlasů. Při rovnosti hlasů je zvolen ten z nejúspěšnějších kandidátů druhého kola, který získal více hlasů oprávněných voličů v prvním kole; nelze-li ani pak určit, kdo byl zvolen, rozhodne los, nebo, variantně, dodatečná (tedy nová) volba prezidenta republiky.

Stejně tak bude třeba dopracovat konkrétní podobu případné přímé volby starosty, kdy lze zatím variantně uvažovat o jednokolové či dvoukolové volbě.

Změna v úhradě volebních nákladů:

Navrhuje se sjednocení právní úpravy příspěvku na úhradu volebních nákladů po volbách do Poslanecké sněmovny s úpravou pro volby do Evropského parlamentu. Rozšiřuje se tak okruh volebních stran, které jsou potenciálními adresáty tohoto příspěvku, dosud bylo podmínkou získání 1,5 % z celkového počtu platných hlasů. Na druhé straně se snižuje částka poskytovaná za každý odevzdaný hlas, která činila podle stávající úpravy 100 Kč. Nově bude každá strana, která překročí ve volbách do Poslanecké sněmovny 1% získaných hlasů, získávat 30 Kč za hlas.

Změny ve volbách do zastupitelstev krajů:

Při zjišťování výsledků voleb do zastupitelstev krajů Český statistický úřad se počet platných hlasů pro každou z postupujících volebních stran se v rámci kraje postupně dělí čísly 1, 2, 3 a dále vždy číslem o 1 vyšším, podíly se uvádějí na 2 desetinná místa se zaokrouhlením nahoru (dosud se začínalo číslem 1,42) ... pokud některý z kandidátů získal tolik přednostních hlasů, že to činí alespoň 5 % (dosud 10%) z celkového počtu platných hlasů pro tuto volební stranu, získá mandát přednostně

tento kandidát.

Nedosažuje-li souhrnný počet kandidátů uvedených na všech registrovaných kandidátních listinách nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva kraje, který má být volen, volby do zastupitelstva kraje se nekonají. V takovém případě ministr vnitra vyhlásí dodatečné volby do zastupitelstva kraje.

Změny při volbách do zastupitelstev obcí:

Stávající způsob hlasování zajišťuje voliči možnost vybrat kandidáty, pro které hlasuje, bez ohledu na to, za jakou volební stranu kandidují, a to v počtu odpovídajícím počtu členů zastupitelstva. Oproti stávající právní úpravě může volič zakroužkovat i více volebních stran, avšak pouze v případě, že součet jejich kandidátů nepřesahuje počet volených členů zastupitelstva obce (neboť volič může na hlasovacím lístku označit tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva obce má být zvoleno).

Z důvodu zavedení jednotného postupu hlasování pro voliče u všech druhů voleb se navrhuje změnit způsob označování volební strany a jednotlivých kandidátů tak, aby křížkování v rámečku před názvem volební strany, popř. před jménem kandidáta, bylo nahrazeno kroužkováním vylosovaného pořadového čísla volební strany, popř. pořadového čísla kandidáta.

Je upraveno i hlasování v územně členěných statutárních městech. V těchto městech se volí zároveň zastupitelstvo města i zastupitelstvo městské části nebo městského obvodu. Hlasovací lístky jsou odlišeny barevným pruhem a pro zjednodušení se vkládají do jedné úřední obálky.

Změny v posunu kandidátů na kandidátní listině:

Pokud některý z kandidátů získal tolik platných hlasů, že to činí alespoň o 5 % více (dosud 10%), než je průměrný počet platných hlasů pro jednoho kandidáta této volební strany, vyjádřený celým číslem bez zaokrouhlení, získá mandát přednostně tento kandidát, je-li takových kandidátů více a volební strana získala více mandátů, mandáty se jim přidělují přednostně postupně v pořadí podle nejvyššího počtu platných hlasů.

Projednání ve vládě a účinnost zákona:

Paragrafované znění návrhu volebního zákoníku by mělo být zpracováno do května 2011 s tím, že tento návrh bude předložen vládě do 31. prosince 2011.

Účinnost volebního zákoníku se předpokládá k 1. říjnu 2012.